

Groene energie met RESpect voor de natuur

Dat klimaatverandering grote gevolgen gaat hebben voor de kust van Nederland en daarmee voor de duingebieden is duidelijk. De zeespiegelstijging en de gevolgen daarvan in de toekomst krijgen veel aandacht. Op korte termijn speelt echter ook de discussie over de aanleg van wind- en zonneparken. Waar wel en waar niet. Een snelle overgang naar alternatieve vormen van energie is essentieel om de klimaatdoelen te halen. De uitdaging is om dit te laten samengaan met natuurbescherming en -behoud.

Een manier om de energietransitie in beweging te zetten is de Regionale Energie Strategie (RES). Daarin moeten dertig regio's in Nederland in fases ieder een CO2 uitstootvrij energieplan opstellen en dit praktisch uitwerken. De hele kust valt onder zeven regio's. Onder regie van de provincies hebben alle regio's in 2021 een eerste plan gemaakt waarin is aangegeven hoe en waar het best duurzame elektriciteit op land (wind en zon) opgewekt kan worden.

Daartoe zijn op kaart zogenoemde zoekgebieden vastgelegd.

Schaarse ruimte

In dichtbevolkte kustregio's is dit nogal een opgave: windmolens en zonneparken vragen om ruimte en die is schaars. Die ruimte mag volgens Duinbehoud niet ten koste gaan van de duinen. Gelukkig is er in het kader van de RES tot nu toe ook bij de andere partijen en de overheid weinig draagvlak voor energieopwekking in

beschermde natuurgebieden (lees: Natura 2000). Maar dat kan wel veranderen.

Flinke ambities

In juli 2021 hebben de regio's hun eerste plannen met daarin onder meer zoekgebieden voor zonnepanelen en windmolens afgerond. Deze zijn door de provincies vastgesteld (RES 1.0). Bij elkaar opgeteld moeten alle regio's voldoen aan de CO2-reductiedoelstellingen van heel Nederland, daarin is schone energie een essentiële schakel. Het blijkt nu al dat de gezamenlijke plannen niet genoeg zijn om de noodzakelijke landelijke ambities waar te maken. Momenteel wordt gewerkt aan RES 2.0, de uitwerking van de plannen naar lokale concretisering, projecten en plekken. Daarbij zullen ongetwijfeld nieuwe zoekgebieden en plannen naar voren komen om de landelijke doelstellingen te kunnen halen. Vóór 2025 moeten de vergunningen voor de plannen en plekken van zonne- en windenergie rond zijn, om de klimaatambities in 2030 te realiseren. Dat vraagt om razendsnelle besluitvorming door de overheden. Deze snelle stappen zijn nodig, maar daarin schuilt ook een gevaar. Plannen kunnen op provinciale en landelijke schaal zo omvangrijk of belangrijk worden, dat het grote maatschappelijke klimaatbelang boven het natuurbelang gaat.

Wind op zee

Er zijn ook nationale plannen. Bij Wijk aan Zee wordt concreet gewerkt aan

Zonnepanelen op parkeerplaatsen langs de kust: goed ruimtegebruik. Foto: Antje Ehrenburg

een paar grote windmolenparken voor de Noord-Hollandse kust (projecten West Alpha en Bèta). De energie die daarin wordt opgewekt moet met kabels en andere voorzieningen ergens aan de kust landen en verder worden getransporteerd naar het achterland. Daarvoor zijn ruimtelijke aanpassingen op land nodig om het hoogspanningsnet te verbeteren of om transformatorstations te bouwen. Overigens kunnen initiatiefnemers van projecten voor energieopwekking ook vergunningen aanvragen in gebieden die nu geen zoekgebied zijn. Dan zijn bezwaren vanuit natuurbescherming wel sterker als er goede argumenten zijn, zoals een duidelijke natuurtoets.

Toekomst

Energievormen als wind en zon zijn mogelijk tussenvormen. Alternatieve technieken zoals hergebruik van resten aardwarmte beginnen zich te ontwikkelen en er liggen nog veel

mogelijkheden voor energiebesparing. Ook nieuwe manieren voor transport en opslag van energie zijn in ontwikkeling. Denk aan waterstof en milieuvriendelijke batterijen. Dit heeft allemaal gevolgen voor de ruimtelijke inpassing.

Er moet daarom goed worden vastgelegd wat er gebeurt met de ruimte als een wind- of zonnepark - bijvoorbeeld 20 jaar later - niet meer rendabel is. Blijft er dan een plek met industriële of bouwbestemming over of gaat deze terug naar de oorspronkelijke agrarische of natuurbestemming? Daar zullen natuurbeschermers bovenop moeten zitten. Het is dus schakelen op de korte én lange termijn. Duinbehoud ziet niets in alternatieven als CO2-opslag, kernenergie en oplossingen die problemen alleen maar verplaatsen.

De grote herverdeling van ruimte in Nederland als gevolg van klimaatverandering zet natuurgebieden dus verder onder druk. Voor Duinbehoud is de energietransitie een relevante ontwikkeling waar we voorstander van zijn en waar we constructief in willen participeren. Dit mag echter niet ten koste gaan van natuurgebieden, die moeten er juist sterker van worden. Dat blijft voor Duinbehoud de inzet.

Voor meer informatie zie: www.regionale-energiestrategie.nl

Adrie Lute is duinconsulent en volgt de RES voor Duinbehoud. Hanneke Mesters is redacteur van DUIN

Windmolenpark op zee: goed idee, of juist niet? Foto: Nico van Kappel

Tekst: Adrie Lute en Hanneke Mesters

Weids duinlandschap bij Bloemendaal aan zee. Foto boven: Ronald van Wijk